Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 3. aprīlī [1]

Lieta C-232/24 [*Kosmiro*] [i]

A *Oy*,
piedaloties
Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö

(*Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa, Somija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) – Direktīva 2006/112/EK – Ar nodokli apliekami darījumi – Atbrīvojums saistībā ar kredīta piešķiršanu – 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts – Atbrīvojums saistībā ar finanšu darījumiem – Parādu piedziņa – 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts – Faktorings parādu pārdošanas veidā – Ķīlas veida faktorings

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Direktīvas 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (turpmāk tekstā – "PVN direktīva") [2] 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta, 9. panta 1. punkta, kā arī 135. panta 1. punkta b) un d) apakšpunkta interpretāciju.

2. Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp A *Oy*, saskaņā ar Somijas tiesībām dibinātu sabiedrību, un *Keskusverolautakunta* (Centrālā nodokļu pārvalde, Somija) par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) režīmu dažādām komisijas maksām un citām maksām, ko šī sabiedrība iekasē par savām faktoringa darbībām.

3. Atgādinājumam – terminu "faktorings" izmanto, lai apzīmētu finanšu pārvaldības pakalpojumus, kas ļauj uzņēmumam ("klients") cedēt savus rēķinos norādītos neapmaksātos prasījumus (turpmāk tekstā – "rēķinos norādītie prasījumi"), kuri tam ir attiecībā pret tā debitoriem ("rēķinos norādītie debitori"), faktoringa sabiedrībai ("faktors"), lai iepriekš saņemtu samaksu. No savas puses faktors pret atlīdzību uzņemas prasījumu piedziņu un – saskaņā ar

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

[2] Padomes Direktīva (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.).

līgumu – sniedz garantiju pret saistību neizpildi [3]. Šis pakalpojums tādējādi ļauj klientam uzlabot savu naudas plūsmu, negaidot rēķinos norādītajiem debitoriem piešķirto maksājumu termiņu beigas [4].

4. Lai gan Tiesas judikatūra sniedz noderīgas norādes par faktoringa pakalpojumu aplikšanu ar PVN [5], šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļaus noskaidrot jautājumu par to, vai noteikti faktora atlīdzības elementi saistībā ar faktoringa pakalpojumu sniegšanu jāuzskata par atlīdzību par pakalpojumu sniegšanu, kas ietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā, un – apstiprinošas atbildes gadījumā – vai šie pakalpojumi ir "parādu piedziņas" darījums, ko apliek ar PVN atbilstoši šīs direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunktam, vai "kredīta piešķiršanas" darījums, kas atbrīvots no PVN atbilstoši minētās direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunktam.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

5. PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts:

"1. PVN uzliek šādiem darījumiem:

[..]

c) pakalpojumu sniegšanai, ko par atlīdzību kādā dalībvalsts teritorijā veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds."

6. Šīs direktīvas 9. panta 1. punkta pirmajā un otrajā daļā ir paredzēts:

""Nodokļa maksātājs" ir jebkura persona, kas patstāvīgi jebkurā vietā veic jebkuru saimniecisku darbību, neatkarīgi no šīs darbības mērķa vai rezultāta.

Jebkuru ražotāju, tirgotāju vai pakalpojumu sniedzēju darbību, tostarp kalnrūpniecību, lauksaimniecisku darbību un brīvo profesiju darbību, uzskata par "saimniecisku darbību". Materiāla vai nemateriāla īpašuma izmantošana ar nolūku gūt no tā ilglaicīgus ienākumus jo īpaši ir uzskatāma par saimniecisku darbību."

[3] Šajā nozīmē skat. aprakstu, ko savos secinājumos lietā *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring* (C-305/01, EU:C:2003:132, 1. punkts) sniedzis ģenerāladvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*]; saskaņā ar to "*īstais faktorings* [..] apzīmē darījumu, ar kuru faktors atpērk no sava klienta tā prasījumus, uzņemoties debitora saistību neizpildes risku. Tas tātad atšķiras no *neīstā faktoringa*, kurā faktors dod ieguldījumu prasījumu pārvaldībā un atgūšanā, neuzņemoties ar to saistīto zaudējumu risku" (mans izcēlums).

[4] Faktorings tādējādi atšķiras no citiem finansējuma veidiem, konkrēti no bankas izsniegta kredīta, ciktāl tas vairāk balstās uz prasījumu kvalitāti rēķinā norādīto debitoru maksātspējas ziņā nekā uz paša uzņēmuma finansiālo stabilitāti.

[5] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 26. jūnijs, *MKG-Kraftfahrzeuge-Factoring* (C-305/01; turpmāk tekstā – "spriedums *MKG*", EU:C:2003:377); 2010. gada 28. oktobris, *Axa UK* (C-175/09; turpmāk tekstā – "spriedums *Axa UK*", EU:C:2010:646); 2011. gada 27. oktobris, *GFKL Financial Services* (C-93/10, turpmāk tekstā – "spriedums *GFKL*", EU:C:2011:700); 2020. gada 17. decembris, *Franck* (C-801/19, turpmāk tekstā – "spriedums *Franck*", EU:C:2020:1049), un 2022. gada 6. oktobris, *O. Fundusz Inwestycyjny Zamknięty reprezentowany przez O* (C-250/21, turpmāk tekstā – "spriedums Fonds O", EU:C:2022:757).

7. Minētās direktīvas 135. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktā ir noteikts:

"Dalībvalstis atbrīvo no nodokļa šādus darījumus:

[..]

b) kredīta piešķiršanu un kredīta starpniecību, kā arī kredīta pārvaldi, ko veic persona, kura piešķir kredītu;

[..]

d) darījumus, tostarp starpniecību, kas skar noguldījumu un norēķinu kontus, maksājumus, pārskaitījumus, parādus, čekus un citus tirgojamus dokumentus, taču izņemot parādu piedziņu."

B. Somijas tiesības

8. 1993. gada 30. decembra *Arvonlisäverolaki* 1501/1993 (Likums Nr. 1501/1993 par pievienotās vērtības nodokli; turpmāk tekstā – "*AVL*"), ar ko Somijas tiesībās transponēta PVN direktīva, 1. panta pirmās daļas 1. punktā noteikts, ka PVN maksā valstij par jebkādu preču vai pakalpojumu pārdošanu, kas veikta Somijā komercdarbības ietvaros.

9. Šā likuma 18. panta otrajā daļā "pakalpojuma pārdošana" ir definēta kā pakalpojuma izpilde vai cita veida pakalpojuma nodošana par atlīdzību.

10. Minētā likuma 41. pantā ir paredzēts, ka finanšu pakalpojuma pārdošana netiek aplikta ar PVN.

11. Šā paša likuma 42. panta pirmās daļas 2. un 3. punktā ir noteikts, ka, pirmām kārtām, kredīta piešķiršanu un cita veida finansējuma nodrošināšanu un, otrām kārtām, kredīta pārvaldīšanu, ko veic persona, kura piešķir kredītu, uzskata par finanšu pakalpojumiem.

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

12. A ir Somijas sabiedrība, kura sniedz finanšu pakalpojumus, tostarp faktoringa pakalpojumus, kas veido tās darbības galveno daļu.

13. A klienti galvenokārt darbojas nozarēs ar nelielu debitoru parādu apgrozību. Viņi izmanto faktoringa pakalpojumus, pirmkārt, ar mērķi nekavējoties iegūt naudas līdzekļus par rēķinos norādītajiem parādiem, pirms beidzas šajos rēķinos norādītais apmaksas termiņš, un, otrkārt, lai atbrīvotos no nepieciešamības veikt darbības, kas saistītas ar rēķinu summu piedziņu un atgādinājumu sūtīšanu. Rēķinos norādītie parādi, uz kuriem attiecas faktorings, ir parādi, kas izriet no rēķiniem, kurus A izrakstījusi rēķinos norādītajiem debitoriem un par kuriem nav strīdu.

14. Faktoringa līgumi, ko noslēdz A un tās klienti, attiecas vai nu uz faktoringu ar rēķiniem garantēta finansējuma veidā (turpmāk tekstā – "ķīlas veida faktorings"), vai uz faktoringu parādu pārdošanas veidā (turpmāk tekstā – "faktorings parādu pārdošanas veidā").

15. Pirmkārt, *Ķīlas veida faktoringa* gadījumā A, rīkodamās kā faktors, piešķir klientam finansējumu, piešķirot tam kredītu, pamatojoties uz šā klienta debitoru nesamaksātajiem, rēķinos norādītajiem parādiem, tādas kopējās summas ietvaros, ko A nosaka atkarībā no minētā klienta saimnieciskās darbības riska līmeņa, A uzņemoties izdot maksājumu atgādinājumus un atgūt ieķīlātos parādus brīvprātīgā kārtā. Šādā gadījumā rēķinos norādītie parādi, kurus A izvēlējusies, juridiski netiek nodoti, bet gan kalpo par garantiju piešķirtajam finansējumam tādējādi, ka, pirmām kārtām, rēķinos norādītajiem debitoriem tiek nosūtīts paziņojums par ieķīlāto parādu ieķīlāšanu sabiedrībai A, kuri tai ir ieķīlāti; pamatojoties uz šo paziņojumu, pienākot parāda samaksas termiņam, tiem tas jāsamaksā tieši sabiedrībai A, un ka, otrām kārtām, klients paliek kreditors attiecībā pret rēķinos norādītājiem debitoriem un uzņemas zaudējumu risku šo debitoru saistību neizpildes dēļ[6].

16. Otrkārt, *faktoringa parādu pārdošanas veidā* gadījumā A atpērk klienta rēķinos norādītos parādus pēc savas izvēles tādas maksimālās summas robežās, par kādu A apņemas iegādāties debitora parādus no šī klienta. Šī summa balstās uz A veiktu klienta saimnieciskās darbības risku analīzi[7]. *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa, Somija) precizē, ka atšķirībā no ķīlas veida faktoringa, kurā saistību neizpildes risku turpina uzņemties klients, faktorings parādu pārdošanas veidā nozīmē parādu cesiju un tātad rēķinā norādīto debitoru saistību neizpildes riska nodošanu sabiedrībai, kas iegādājusies parādus.

17. Starp A un tās klientiem noslēgtajos faktoringa līgumos paredzēts, ka A saņem dažādas maksas par pakalpojumiem un komisijas maksas. Iesniedzējtiesa savā nolēmumā uzskaita deviņas šādas maksas, bet koncentrējas uz summu ziņā nozīmīgākajām, proti, *komisijas maksu par finansēšanu* un *maksu par pakalpojuma ieviešanu*[8].

– *Komisija maksa par finansēšanu* ir komisijas maksa, ko A saņem avansā un kas izteikta procentos no katra parāda, uz kuru attiecas līgums. Šīs komisijas maksas par finansēšanu summu aprēķina vienādi gan attiecībā uz ķīlas veida faktoringu, gan attiecībā uz faktoringu parādu pārdošanas veidā atkarībā no rēķinā norādīto parādu apmaksas nosacījumiem; summa ir jo lielāka, jo rēķinu apmaksas termiņš ir garāks un jo attiecīgo parādu kredītreitings ir zemāks[9];

[6] Konkrētāk, šā faktoringa veida gadījumā A atbilstoši nolīgtajai finansējuma likmei samaksā klientam daļu no parāda summas, atskaitot komisijas maksu; šī likme var vai nu segt visu parādu nominālvērtību, vai arī būt zemāka par to. Klientam piešķirtais kredīts samazinās atbilstoši tam, cik lielā apmērā A saņem rēķinos norādīto debitoru maksājumus. Ja noteiktā termiņā, parasti 18 dienu laikā pēc termiņa beigām, A nesaņem parāda samaksu, pamatojoties uz rēķinu, kas ir šī parāda pamatā, vai uzskata, ka tas netiks samaksāts, tā var šo summu atvilkt no to parādu summas, kuri bija akceptēti kā kredīta pamats. Finansēšanas līgumā tādā gadījumā ir paredzēts, ka klientam sabiedrībai A jāveic maksājums, kas atbilst atvilktā rēķinā norādītā parāda summai.

[7] Šā pasākuma ietvaros klients sniedz sabiedrībai A informāciju, kas ļauj identificēt rēķinos norādītus parādus, kuriem vēl nav pienācis maksāšanas termiņš un kurus tas vēlas pārdot, un sabiedrībai A ir tiesības izvēlēties parādus, kuru cesiju tā akceptē. Kad parāds ir akceptēts, A saskaņā ar nolīguma, kas noslēgts ar klientu, nosacījumiem veic maksājumu klientam par tai cedētajiem parādiem vai nu par pilnu parādu nominālvērtību, vai par tās daļu.

[8] Pārējie septiņi atlīdzību veidi ir šādi: i) "*maksa par limitu*", kas ir atlīdzība par to, ka A nodod klienta rīcībā maksimālo finansējuma apmēru; ii) "*mēneša vai gada maksa*", kas ir atlīdzība par faktoringa pakalpojuma pastāvīgu pārvaldīšanu; iii) "*maksa par rēķinu apstrādi*", kas ir fiksēta maksa par katru rēķinā norādīto parādu un kas sedz izmaksas, kuras A rodas saistībā ar parādu cesiju un pārvaldīšanu; iv) "*gada maksa par klientu interneta portālu*", kas ir atlīdzība par tīmekļa vietnēm, kuras nodod to klientu rīcībā, kas izvēlējušies pakalpojumu, kurš ļauj portālā iepazīties ar finansētajiem vai nopirktajiem rēķiniem un saņemt tostarp norēķinu pārskatus; v) "*maksa par piedziņu*", ko maksā rēķinos norādītie debitori, taču atsevišķos gadījumos arī A klienti; vi) "*maksa par ātro maksājumu*", kas ir atlīdzība par A klientiem piedāvātu iespēju saņemt līdzekļus ātrāk, nekā ir paredzēts saskaņā ar ierasto sabiedrības maksājumu veikšanas praksi, un vii) "*maksa par kredītreitingu*", kas ir atlīdzība par reitinga sagatavošanu brīdī, kad tiek nodibinātas attiecības ar klientu; tas attiecas gan uz A klientiem, gan uz rēķinos norādītajiem debitoriem.

[9] Iesniedzējtiesa paskaidro, ka, piemēram, ķīlas veida faktoringa gadījumā, ja finansējuma nodrošinājuma rādītājs ir 100 %, ir iespējams, ka A saņem komisijas maksu 1 % apmērā par katru 30 dienu ilgu parāda apmaksas laikposmu, ja A piešķir klientam kredītu 99 EUR apmērā par katru tai ķīlā nodoto parādu ar nominālvērtību 100 EUR. Tādā gadījumā klients maksā A komisijas maksu par finansēšanu viena *euro* apmērā un A saņem pārējo maksājuma daļu vai nu tieši no rēķinā norādītā klienta, beidzoties ieķīlātā parāda samaksas termiņam, vai galu galā – no paša klienta.

– *Maksa par pakalpojuma ieviešanu* ir fiksēta atlīdzība, ko klients maksā A par darbībām, kas saistītas ar faktoringa procedūras ieviešanu un uzsākšanu, tostarp saistībā ar prasībām, kuras izriet no tiesību aktiem par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

18. A iesniedza Centrālās nodokļu pārvaldes lūgumu pieņemt iepriekšēju lēmumu par piemērojamo PVN režīmu komisijas maksām un citām maksām, ko šī sabiedrība iekasē no saviem klientiem saistībā ar faktoringa darbībām.

19. Centrālā nodokļu pārvalde adresēja A iepriekšēju lēmumu par piemērojamajiem nodokļiem par laikposmu no 2022. gada 25. oktobra līdz 2023. gada 31. decembrim un ar šo lēmumu tā, pirmkārt, uzskatīja, ka komisijas maksas un citas maksas, ko A bija saņēmusi par faktoringa darbībām – gan attiecībā uz ķīlas veida faktoringu, gan attiecībā uz faktoringu parādu pārdošanas veidā –, ir apliekamas ar PVN, ciktāl tās ir atlīdzība par rēķinos norādīto parādu pārvaldības un piedziņas pakalpojumu [10], un, otrkārt, uzskatīja, ka cita starpā komisijas maksa par finansēšanu un maksa par pakalpojuma ieviešanu (vismaz daļēji) ir atlīdzība par finanšu pakalpojumu, kas ir atbrīvots no PVN. Konkrētāk, ciktāl A saviem klientiem sniedza finansējumu tiem noteiktā maksimālā apmēra robežās, *komisijas maksa par finansēšanu*, tāpat kā pārējās maksas [11], bija atlīdzība par kredīta piešķiršanas finanšu pakalpojumu, kas ir atbrīvots no PVN atbilstoši *AVL* 41. pantam. Turpretī Centrālā nodokļu pārvalde uzskatīja, ka *maksa par pakalpojuma ieviešanu* ir sadalāma daļā, kas apliekama ar PVN, un daļā, kas atbrīvota no PVN, jo tā ir atlīdzība par finansēšanas mehānisma, kurš garantēts ar rēķinos norādītiem parādiem, ieviešanu un uzsākšanu un ka tātad tā atlīdzība par pakalpojumu, kurš ir daļēji apliekams ar PVN un daļēji atbrīvots no tā.

20. A vērsās iesniedzējtiesā, ceļot prasību daļēji grozīt tai adresēto iepriekšējo lēmumu par piemērojamajiem nodokļiem, norādot, ka visas iekasētās komisijas maksas un citas maksas jāapliek ar PVN, uz tādējādi tam ir atskaitīšanas tiesības. Konkrētāk, tā uzskata, pirmām kārtām, ka ķīlas veida faktoringa gadījumā komisijas maksa par finansēšanu, kā arī visas pārējās maksas, kas saņemtas šā mehānisma ietvaros [12], tostarp maksa par pakalpojuma ieviešanu, kopumā esot apliekamas ar PVN kā atlīdzība par debitoru parādu pārvaldīšanu un piedziņu un citiem pakalpojumiem, kas apliekami ar PVN. Tā uzskata, otrām kārtām, ka faktoringa parādu pārdošanas veidā gadījumā šis faktoringa veids neietver kredīta piešķiršanu un tātad tai nav pielīdzināms, jo A iegādājas savu klientu debitoru parādus un tādējādi starp šo sabiedrību un tās klientiem nav parādsaistību attiecību. Aplūkojamais pakalpojums neesot kapitāla nodošana klienta rīcībā, un tādējādi par šo pakalpojumu saņemtā maksa esot pilnā apmērā jāuzskata par atlīdzību par pakalpojumu, kurš apliekams ar PVN.

21. Tiesvedībā šajā tiesā *Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö* (Nodokļu saņēmēju tiesību aizsardzības iestāde, Somija) iestājās lietā Centrālās nodokļu pārvaldes prasījumu atbalstam. Šī iestāde uzskatīja, ka, pirmkārt, *ķīlas veida faktorings* ir mehānisms, saistībā ar kuru klientam ir iespēja saņemt no A kredītu pret saviem paša debitora parādiem, tādējādi komisijas maksa par finansēšanu un pārējās A tādējādi saņemtās maksas ir atlīdzība par kredīta piešķiršanu, un, otrkārt, attiecībā uz *faktoringu parādu pārdošanas veidā* maksa par debitoru parādu iegādi esot atlīdzība par pakalpojumu, kas apliekams ar nodokli, atšķirībā no komisijas maksas par finansēšanu un citām maksām, kuras savukārt esot atlīdzība par kapitāla nodošanu klienta rīcībā, proti, par pakalpojumu, kas ir cits pakalpojums nekā parādu iegāde un tātad ir atbrīvots no PVN.

[10] Centrālā nodokļu pārvalde uzskata, ka ar PVN apliekamas tātad bija šādas komisijas maksas un citas maksas: i) mēneša vai gada maksa; ii) maksa par rēķinu apstrādi; iii) gada maksa par klientu interneta portālu un iv) maksa par piedziņu.

[11] Konkrētāk ir runa par šādām maksām: i) maksa par limitu; ii) maksa par ātro maksājumu un iii) maksa par kredītreitingu.

[12] Šajā nozīmē skat. šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmi. A uzskata, ka vienīgi maksu par limitu eventuāli varētu uzskatīt par atlīdzību par finanšu pakalpojumu, kurš atbrīvots no PVN, jo tā ir procentuāla daļa no klienta rīcībā nodotā finansējuma apmēra.

22. Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, kā ir vērtējamas dažādās maksas, kas saņemtas par ķīlas veida faktoringu un faktoringu parādu pārdošanas veidā [13]. Šajā ziņā tā precizē, ka tās lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu var uzskatīt par tādu, kurš ierobežoti attiecas uz *komisijas maksu par finansēšanu* un *maksu par pakalpojuma ieviešanu*, ciktāl analīze par šo maksu aplikšanu ar PVN šķiet pietiekama, lai ļautu šai tiesai noteikt, kādā veidā ir apliekamas pārējās maksas.

23. Šajos apstākļos *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Ja faktoringa sabiedrība no klienta iegādājas tā rēķinos norādītus parādus ar samaksas termiņu nākotnē tādā veidā, ka šo parādu saistību neizpildes risks no klienta pāriet šai sabiedrībai (faktorings parādu pārdošanas veidā):

a) vai tāda komisijas maksa par finansēšanu, kura ir izteikta procentos un kuru sabiedrība iekļauj rēķinā par katru līguma piemērošanas jomā esošu parādu, uzskatāma par pirkuma cenas korekcijas posteni saistībā ar parāda pirkumu vai arī par citu posteni, kas neietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā; vai

b) PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 9. pants jāinterpretē tādējādi, ka sabiedrība savam klientam, no tā saņemot 1. punkta a) apakšpunktā minēto komisijas maksu par finansēšanu, sniedz tādu pakalpojumu par atlīdzību, kas ietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā?

2) Vai faktoringa parādu pārdošanas veidā ietvaros klientam rēķinā iekļautā fiksētā maksa par pakalpojuma iekārtošanu, proti, faktoringa procedūras ieviešanu un uzsākšanu, uzskatāma par atlīdzību par tāda pakalpojuma pārdošanu klientam, kurš ietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā?

3) Ja [pirmajā un otrajā jautājumā] minētās atlīdzības, kas faktoringa parādu pārdošanas veidā ietvaros tiek iekļautas rēķinā kā atlīdzība, uzskatāmas par tāda pakalpojuma sniegšanu, kurš ietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā:

a) vai PVN direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts par kredīta piešķiršanu vai minētās direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts par darījumiem, kas skar maksājumus vai parādus, jāinterpretē tādējādi, ka klientam rēķinā iekļautā komisijas maksa par finansēšanu vai maksa par pakalpojuma ieviešanu uzskatāma par atlīdzību par pakalpojuma pārdošanu, kas ir atbrīvota no nodokļa, vai

b) PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tā ir atlīdzība par parādu piedziņu, kas uzskatāma par tāda pakalpojuma sniegšanu, kuru apliek ar nodokli, vai arī ka tā ir atlīdzība par citu ar nodokli apliekamu pakalpojumu?

4) Ja faktoringa sabiedrība saviem klientiem, izsniedzot tiem kredītu, piešķir [šo] finansējumu tādējādi, ka klienta rēķinos norādītie debitoru parādi kalpo par garantiju sabiedrības piešķirtajam finansējumam (faktorings rēķinu finansēšanas veidā):

[13] Šajā saistībā skat. šo secinājumu 26., 40. un 65. punktu.

a) vai PVN direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunkts par kredīta piešķiršanu vai minētās direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts par darījumiem, kas skar maksājumus vai parādus, jāinterpretē tādējādi, ka klientam par katru līguma piemērošanas jomā esošo parādu rēķinā iekļautā komisijas maksa par finansēšanu un maksa par pakalpojuma ieviešanu, proti, par faktoringa līguma ieviešanu un izpildes uzsākšanu, vismaz daļēji ir uzskatāma par atlīdzību par tāda pakalpojuma pārdošanu, kurš ir atbrīvots no nodokļa, vai

b) PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz atlīdzību par parādu piedziņu, kura ir uzskatāma par tāda pakalpojuma sniegšanu, ko apliek ar nodokli, vai arī uz atlīdzību par citu ar nodokli apliekamu pakalpojumu?

5) Vai gadījumā, ja faktoringa parādu pārdošanas veidā vai faktoringa rēķinu finansēšanas veidā ietvaros rēķinā iekļautā komisijas maksa par finansēšanu vai maksa par pakalpojuma ieviešanu, pamatojoties uz [trešo un ceturto jautājumu], pilnā apmērā uzskatāma par atlīdzību par pakalpojumu, ko apliek ar nodokli, uz direktīvas balstītā pakalpojuma aplikšana ar nodokli ir tik skaidra un beznosacījumu, ka pēc nodokļu maksātāja lūguma jāatzīst tās tiešā iedarbība, pat ja valsts likumā par pievienotās vērtības nodokli atbrīvojumā no nodokļa ietilpst ne tikai kredīta piešķiršana, bet arī cita veida finansējuma nodrošināšana?"

24. Rakstveida apsvērumus Tiesā iesniedza A, Somijas valdība un Eiropas Komisija.

IV. Juridiskā analīze

A. Par pirmo un otro prejudiciālo jautājumu

25. Ar pirmo un otro jautājumu, kas jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 9. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, veicot tādu faktoringa parādu pārdošanas veidā darbību kā pamatlietā aplūkojamā, komisijas maksa par finansēšanu un maksa par pakalpojuma ieviešanu, ko saņem par šo darbību, jāuzskata par atlīdzības elementiem, kuri veido atlīdzību par pakalpojumu sniegšanu, kas ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.

26. Šķiet, ka iesniedzējtiesas šaubu pamatā šajā ziņā ir nevis pamatlietas pušu prasījumi – pamatlietas puses uzskata, ka šī darbība skaidri ietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā –, bet drīzāk tās interpretācija spriedumos *MKG* un *GFKL* [14].

27. Šajā ziņā iesākumā vēlos atgādināt, ka ar PVN direktīvu ir izveidota kopējā PVN sistēma, kas it īpaši balstīta uz vienotu ar nodokli apliekamo darījumu definīciju [15]. Tā saskaņā ar šīs direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu PVN uzliek pakalpojumu sniegšanai, ko par atlīdzību veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds. Minētās direktīvas 9. panta 1. punkta pirmajā daļā šajā ziņā ir precizēts, ka "nodokļa maksātājs" ir jebkura persona, kas patstāvīgi veic jebkuru saimniecisku darbību, neatkarīgi no šīs darbības mērķa vai rezultāta. Saskaņā ar šīs normas otro

[14] Konkrētāk, tā vaicā, kādi secinājumi no šiem spriedumiem izdarāmi šajā lietā, ņemot vērā to, ka A saņemto komisijas maksu par finansēšanu varētu uzskatīt par korekciju, ar ko tiecas panākt, lai parāda pirkuma cena atbilstu tā aktualizētajai vērtībai pēc diskonta, it īpaši šādu apstākļu dēļ: i) atšķirībā no lietas, kurā pasludināts spriedums *MKG*, A pēc parādu pārdošanas vairs nesaņem no sava klienta ne procentu maksājumus, ne citas atlīdzības, kas tādējādi izslēdz divpusējas tiesiskās attiecības pēc šīs pārdošanas; ii) apstākļa, ka runa ir nevis par parādiem, kam pienācis maksāšanas termiņš un kas nav samaksāti, bet gan par tādiem, kas samaksājami vēlāk, un iii) apstākļa, ka puses savā starpā bija vienojušās par noteiktu maksu, ciktāl to varēja tieši ņemt vērā parādu pirkuma cenā.

[15] Skat. spriedumu, 2024. gada 7. novembris, *Lomoco Development* u.c. (C-594/23, EU:C:2024:942, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

daļu it īpaši par "saimniecisku darbību" uzskata jebkuru pakalpojumu sniedzēju darbību, tostarp darbības, kas ietver "nemateriāla īpašuma izmantošan[u] ar nolūku gūt no tā ilglaicīgus ienākumus". Attiecībā uz jēdzienu "izmantošana" šīs normas izpratnē – šis jēdziens atbilstoši kopējās PVN sistēmas neitralitātes principa prasībām attiecas uz visiem darījumiem neatkarīgi no to juridiskās formas, kuru mērķis ir no attiecīgā īpašuma gūt ilglaicīgus ienākumus [16]. Tā šajā pašā direktīvā ir noteikta ļoti plaša PVN piemērošanas joma, jo darbību atzīst par "saimniecisku", ja tā ir ilglaicīga un tiek veikta par atlīdzību, ko saņem darbības veicējs [17].

28. Ņemot vērā šos principus, vērtēšu, pirmkārt, vai faktorings parādu pārdošanas veidā ir pakalpojuma sniegšana par atlīdzību iepriekš minēto tiesību normu izpratnē, kas tādējādi ietilpst PVN direktīvas piemērošanas jomā.

29. Šajā ziņā Tiesai jau ir bijusi izdevība nospriest, ka faktoringa darbības jāvērtē kā tādas, kas ietilpst PVN piemērošanas jomā. Spriedumā *MKG*, kurš attiecās uz tā dēvēto "īsto" faktoringu – proti, faktoringu, ko raksturo tas, ka faktors atpērk sava klienta parādus, bet viņam nav tiesību celt prasību pret šo klientu debitoru saistību neizpildes gadījumā, – Tiesa Sestās direktīvas spēkā esamības laikā [18] nosprieda, ka šāda darbība ir pakalpojumu sniegšana par atlīdzību, kas ietilpst PVN piemērošanas jomā. Lai nonāktu pie šāda secinājuma, tā it īpaši norādīja, ka "attiecības starp faktoru un tā klientu regulē līgums, saskaņā ar kuru puses savstarpēji sniedz pakalpojumus", kas konkrēti izpaužas – faktora gadījumā – tā, ka "[klients] tiek atbrīvots no parādu piedziņas darījumiem un no šo parādu nesamaksāšanas riska", un – klienta gadījumā – tā, ka par atlīdzību par šādi saņemto pakalpojumu tas samaksā atlīdzību, kas atbilst "starpībai starp faktoram cedēto parādu nominālvērtību [..] un summu, kuru [tas viņam ieskaita] kā samaksu par parādiem" [19].

30. Lai gan spriedums *MKG* balstās uz Sestās direktīvas interpretāciju, uzskatu, ka tajā izmantotais risinājums ir piemērojams tādam faktoringam parādu pārdošanas veidā kā pamatlietā aplūkojamais un ir pilnībā attiecināms uz to, jo šim faktoringam būtībā ir tādas pašas raksturīgās iezīmes kā "īstajam faktoringam", par kuru ir runa spriedumā *MKG*. Saskaņā ar faktoringa parādu pārdošanas veidā līgumu faktors un viņa klients savstarpēji uzņemas saistības; pirmais – atpirkt klienta rēķinā norādītos parādus ar apmaksas termiņu nākotnē, lai atbrīvotu klientu no piedziņas darbībām, vienlaikus uzņemoties saistību neizpildes risku, un otrais – samaksāt dažādas maksas, kas noteiktas faktoringa līgumā. Pakalpojumi, par kuriem vienojas šajā līgumā, ir savstarpēji, jo A nodrošinātās pakalpojumu sniegšanas nosacījums ir tas, ka klienti samaksā attiecīgās maksas, un šā pēdējā maksājuma nosacījums ir tas, ka A sniedz šiem klientiem attiecīgos pakalpojumus.

31. Tāpēc uzskatu, ka pakalpojumi, kurus faktors sniedz atbilstoši tādam faktoringa parādu pārdošanas veidā līgumam kā pamatlietā aplūkotais, ir pakalpojumu sniegšana "par atlīdzību" PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

32. Šo secinājumu neatspēko spriedums *GFKL*, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa. Atgādinājumam – attiecīgajā lietā bija runa par atsevišķu par "neatmaksātiem" atzītu parādu pārdošanu; proti, tie bija parādi no 70 aizdevuma līgumiem, kuri bija uzteikti un kuru

[16] Skat. spriedumu, 2021. gada 25. februāris, *Gmina Wrocław* (Lietošanas tiesību pārveide) (C-604/19, EU:C:2021:132, 68. punkts un tajā minētā judikatūra).

[17] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 24. marts, *Dyrektor Izby Skarbowej w L.* (Vienotas likmes lauksaimnieka statusa zaudēšana) (C-697/20, EU:C:2022:210, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

[18] Padomes Sestā direktīva 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV 1977, L 145, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Sestā direktīva").

[19] Skat. spriedumu *MKG* (48. un 49. punkts). Attiecīgajā gadījumā faktors saņēma faktoringa komisijas maksu 2 % apmērā un delkrēderi 1 % apmērā no pārpirkto parādu nominālvērtības.

atmaksāšanas termiņš bija iestājies, tādējādi tas bija saistīts ar parādu piedziņas un neatmaksāšanas riska uzņemšanos; to pārpirkšanas cena atspoguļoja nevis atlīdzību par sniegtu pakalpojumu, bet gan cedēto parādu faktisko ekonomisko vērtību, kas bija zemāka nekā to nominālvērtība. Tieši šajā kontekstā Tiesa uzskatīja, ka uzņēmējs, kurš, uzņemoties risku, pērk neatmaksātus parādus par cenu, kas ir zemāka par to nominālvērtību, nesniedz pakalpojumu par atlīdzību un neveic Sestās direktīvas piemērošanas jomā esošu saimniecisku darbību, ja starpība starp šo parādu nominālvērtību un to pirkuma cenu atspoguļo šo parādu faktisko ekonomisko vērtību to cesijas brīdī [20].

33. Tomēr, manuprāt ir skaidrs, ka nav iespējams veikt nekādu salīdzinājumu starp tādu faktoringu parādu ar apmaksas termiņu nākotnē pārdošanas veidā kā pamatlietā aplūkojamais, no vienas puses, un "neatmaksātu" parādu, kuru apmaksas termiņš jau iestājies, pirkumu, par kādu bija runa lietā, kurā pasludināts spriedums *GFKL*, no otras puses. Vispirms jākonstatē, ka šīm darbībām ir atšķirīgi mērķi, raugoties no klienta viedokļa. Pirmajā gadījumā klients cenšas nekavējoties tikt pie kapitāla, lai gan viņa prasījumu apmaksas termiņš vēl nav beidzies, savukārt otrajā gadījumā klients vēlas atteikties no parādiem, kuru apmaksas termiņš jau ir iestājies un kuri ir riskanti. Turpinot, atšķirībā no faktoringa darbībām, puses pirkumā, kurā iegādājas parādus ar iestājušos apmaksas termiņu, nevienojās par komisijas maksu kā atlīdzību, kas pievienotos pirkuma cenai par parādu pircēja sniegto pakalpojumu. Atšķirībā no īstā faktoringa kredītu cesionārs nav saņēmis nekādu pretizpildījumu no cedenta [21]. Turklāt "neatmaksāto" parādu faktiskajā ekonomiskajā vērtībā to pirkuma brīdī nav ņemti vērā – kā tas ir šajā gadījumā – pakalpojumi, kuriem pateicoties parādu pārdevējs ir atbrīvots no sloga, kas saistīts ar rēķinā norādīto parādu piedziņu. Visbeidzot faktorings parādu pārdošanas veidā arī nešķiet salīdzināms ar aktīvu "sabiedrības daļu" formā pirkumu, kura gadījumā tā īpašnieks gūst labumu [22], jo faktors nerīkojas kā pasīvs īpašnieks, bet gan sniedz savam klientam pakalpojumu, kas izpaužas kā debitora saistību neizpildes riska uzņemšanās pret atlīdzību.

34. Otrkārt, kad ir pierādīts, ka faktorings kredītu pārdošanas veidā ietilpst PVN piemērošanas jomā, analizēšu, vai, neraugoties uz apstākļiem, uz kuriem norāda iesniedzējtiesa [23], pastāv tieša saikne starp faktoringa darbību un atlīdzību, kas saņemta komisijas maksas par finansēšanu un maksas par pakalpojuma ieviešanu veidā, kas tādējādi ļautu apstiprināt, ka šīs maksas ir atlīdzība par pakalpojumu sniegšanu, kas ietilpst PVN piemērošanas jomā.

35. Neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, uzskatu, ka tāds gadījums, šķiet, ir šajā lietā.

36. Pirmām kārtām, attiecībā uz *komisijas maksu par finansēšanu* uzskatu, ka nav pamatots iesniedzējtiesas priekšlikums, saskaņā ar kuru šo komisijas maksu varētu uzskatīt par korekciju, ar ko tiecas panākt, lai parāda pirkuma cena atbilstu tā aktualizētajai vērtībai pēc diskonta. Šī komisijas maksa ir procentos izteikta maksa par katru iegādāto rēķinā norādīto parādu, un tās summa ir jo lielāka, jo rēķinu apmaksas termiņš ir garāks un jo attiecīgo parādu kredītreitings ir zemāks. Tātad šai procentuālajai daļai nav nekādas saistības ar parādu pirkuma cenas noteikšanu; šī cena var būt robežās no nominālvērtības līdz samazinātai parāda daļai. Tādējādi nešķiet, ka šī komisijas maksa tiktu noteikta pēc rēķinā norādītā parāda ekonomiskās vērtības novērtējuma cesijas brīdī, bet šķiet, ka tā ir tieši saistīta ar atlīdzību par *A* sniegtajiem pakalpojumiem. Turklāt

[20] Skat. spriedumu *GFKL* (26. punkts).

[21] Skat. spriedumu *GFKL* (21.–25. punkts). Ja būtu starpība starp cedēto parādu nominālvērtību un to pirkuma cenu, šī starpība nebūtu atlīdzība, ar ko tiktu tieši atlīdzināts par cedēto parādu pircēja sniegto pakalpojumu, bet gan tā atspoguļotu šo parādu faktisko ekonomisko vērtību to cesijas brīdī, vērtību, kuru ietekmēja šo parādu kā neatmaksātu parādu raksturs un lielais debitoru saistību neizpildes risks.

[22] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1991. gada 20. jūnijs, *Polysar Investments Netherlands* (C-60/90, EU:C:1991:268).

[23] Skat. šo secinājumu 26. punktu.

no *A* iesniegtajiem rakstveida apsvērumiem izriet, ka, ņemot vērā, ka cedētie parādi ir parādi ar samaksas termiņu nākotnē, neesot nekāda iemesla uzskatīt, ka parādu nominālvērtība neatbilst to faktiskajai ekonomiskajai vērtībai vai ka būtu jākoriģē šī parāda nominālvērtība, lai par to samaksātā cena atbilstu tā faktiskajai ekonomiskajai vērtībai, jo neesot nekāda iemesla uzskatīt, ka debitori nesamaksās visus savus parādus, kuru apmaksas termiņš vēl nav pienācis. Turklāt, neskarot galīgos vērtējumus, kurus pienākas veikt iesniedzējtiesai, šķiet, ka šī komisijas maksa ir saistīta ar ilgtermiņa pakalpojuma sniegšanas attiecībām un ka A saņem no saviem klientiem nepārtrauktas gada un/vai mēneša maksas, un tādējādi apgalvojums, ka A nesaņemot atlīdzību pēc parādu nodošanas, nav pareizs [24].

37. Otrām kārtām, attiecībā uz *maksu par pakalpojuma ieviešanu* no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka šī maksa ir fiksēta atlīdzība, ko klients maksā faktoram kā atlīdzību par pakalpojumiem, kuri saistīti ar faktoringa procedūras ieviešanu, tostarp saistībā ar prasībām, kas izriet no tiesību aktiem par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu. Tas nozīmē, ka tik ilgi, kamēr faktoringa līgums ir spēkā, minēto maksu var uzskatīt par atlīdzību par pakalpojumu pieejamību, ciktāl šie pakalpojumi ir nepieciešami faktoringa parādu pārdošanas veidā nodrošināšanai. No tā izriet, ka arī šo maksu maksā, pamatojoties uz līgumattiecībām, kuras nav saistītas ar parādu vērtību vai tās korekciju. Gluži pretēji, man šķiet, ka aplūkojamo pakalpojumu sniegšana un maksas par pakalpojuma ieviešanu samaksa ir savstarpēji atkarīgas, tāpēc pirmais no šiem elementiem tiek sniegts tikai ar nosacījumu, ka tiek sniegts arī otrais, un otrādi.

38. Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo un otro jautājumu iesaku atbildēt, ka PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 9. pants jāinterpretē tādējādi, ka, veicot tādu faktoringa parādu pārdošanas veidā darbību kā pamatlietā aplūkotā, gan komisijas maksa par finansēšanu, gan maksa par pakalpojuma ieviešanu, kuras faktors saņem par šo pakalpojumu sniegšanu, jāuzskata par atlīdzību par pakalpojumu sniegšanu, kas ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.

B. Par trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu

39. Ar trešo un ceturto jautājumu, kuri arī jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka komisijas maksa par finansēšanu un maksa par pakalpojuma ieviešanu, ko faktors saņem, sniedzot tādus ķīlas veida faktoringa vai faktoringa parādu pārdošanas veidā pakalpojumus kā pamatlietā aplūkojamie, ir atlīdzība par vienotu un nedalāmu "parādu piedziņas" pakalpojumu, kas ir apliekams ar PVN atbilstoši šai tiesību normai, un, noliedzošas atbildes gadījumā, vai šīs abas maksas – vismaz daļēji – jāuzskata par atlīdzību par pakalpojumu sniegšanu, kas ir atbrīvota no PVN kā pakalpojumu sniegšana, kura saistīta ar "kredīta piešķiršanu" vai "darījum[iem], [..] kas skar [..] maksājumus [un] parādus," atbilstoši šīs direktīvas 135. panta 1. punkta attiecīgi b) un d) apakšpunktam.

40. No iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka iesniedzējtiesas šaubas galvenokārt attiecas uz to, vai šīs divas maksas iespējams kvalificēt kā tādas, kas kopumā veido atlīdzību par vienotu un nedalāmu parādu piedziņas pakalpojumu. Tās ieskatā var atzīt, ka faktoringa pakalpojums ietver finansēšanas pakalpojumu, kuram vismaz daļēji ir kredīta piešķiršanas veids, kas neesot saistīts ar parādu piedziņas pakalpojumu un to nepapildinot, un tādējādi šie abi pakalpojumi attiecībā uz aplikšanu ar PVN neesot vērtējami kā vienots un nedalāms pakalpojums. Turklāt, aizvien saskaņā

[24] A savos rakstveida apsvērumos uzsver, ka pēc parādu nodošanas tā saņem no saviem klientiem gada un/vai mēneša maksu, ko klienti maksā kā atlīdzību par procedūras pastāvīgu pārvaldīšanu, un ka A līgumi parasti ir ilgtermiņa līgumi, jo tiesiskās attiecības ar klientiem nebeidzas līdz ar parādu pārdošanu.

ar šīs tiesas atziņām, ja faktoringa darbību vērtētu kā darbību, kas pilnībā apliekama ar PVN, rezultāts varētu būt tāds, ka uz dažādām finansēšanas un kredīta piešķiršanas darbībām tiktu attiecināts atšķirīgs PVN režīms.

41. Šajā kontekstā vispirms pievērsīšos jautājumam par to, vai faktoringa parādu pārdošanas veidā un ķīlas veida faktoringa pakalpojumus var kvalificēt kā "parādu piedziņas darījumus" PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē, pēc tam – vai abas iepriekš minētās maksas ir atlīdzība par vienotu un nedalāmu faktoringa pakalpojumu un galu galā – vai šīs pašas maksas vismaz daļēji var būt atlīdzība par "kredīta piešķiršanas" vai "maksājumu un parādu" pakalpojumiem atbilstoši šīs direktīvas 135. panta 1. punkta attiecīgi b) un d) apakšpunktam.

42. Pirmkārt, attiecībā uz to, vai faktoringa pakalpojumi kvalificējami kā "parādu piedziņas darījumi" PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē, atgādinu, ka šajā normā ir paredzēts, ka dalībvalstis atbrīvo no nodokļa darījumus, tostarp "starpniecību, kas skar noguldījumu un norēķinu kontus, maksājumus, pārskaitījumus, parādus, čekus un citus tirgojamus dokumentus, taču izņemot parādu piedziņu".

43. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbrīvojumi no PVN, kas paredzēti šīs direktīvas 135. panta 1. punktā, ir autonomi Savienības tiesību jēdzieni, kuru mērķis ir novērst atšķirības PVN režīma piemērošanā dažādās dalībvalstīs. Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jēdzieni, kas tiek lietoti, lai raksturotu šos atbrīvojumus no nodokļa, jāinterpretē šauri, jo šie atbrīvojumi ir atkāpes no vispārējā principa, ka ar PVN apliek katru pakalpojumu, kuru nodokļa maksātājs sniedz par atlīdzību. Tomēr šai interpretācijai jāatbilst minēto atbrīvojumu mērķiem un jāievēro kopējās PVN sistēmas pamatā esošās nodokļu neitralitātes principa prasības, tā lai atbrīvojumi nezaudētu savu iedarbību [25].

44. Šajā ziņā norādu – tā kā PVN direktīvā nav sniegta jēdziena "parādu piedziņa" definīcija, šīs direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts jāaplūko tās kontekstā un jāinterpretē, ņemot vērā tās garu, kā arī, vispārīgāk, minētās direktīvas sistēmu [26]. Tādējādi jēdziens "parādu piedziņa" kā izņēmums no noteikuma, ar kuru ir paredzēta atkāpe no PNV piemērošanas, kā rezultātā darbības, uz kuru šis jēdziens attiecas, ir pakļautas aplikšanai ar nodokli, kas ir PVN direktīvas pamatnoteikums, jāinterpretē plaši [27]. Tiesa, balstīdamās uz šādu plašu interpretāciju, spriedumā *MKG* nospriedusi, ka jēdziens "parādu piedziņa" šīs pašas tiesību normas izpratnē jāinterpretē kā tāds, kas attiecas uz finanšu darījumiem, kuru mērķis ir iegūt naudas parāda atmaksu [28]. Ciktāl tas attiecas uz šo lietu, Tiesa precizēja, ka šis jēdziens jāinterpretē kā tāds, kas ietver visus faktoringa veidus, ņemot vērā, ka atbilstoši faktoringa objektīvajam raksturam tā galvenais mērķis ir trešās personas parādu piedziņa un iekasēšana. Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka faktorings jāatzīst tikai par vienu variantu vispārīgākajam konceptam "parādu piedziņa", neatkarīgi no tā, kādā veidā tas tiek īstenots [29]. Tādējādi izņēmums no atbrīvojuma no PVN attiecībā uz "parādu piedziņu" esot jāuzskata par tādu, kas ietver vienlaikus "īsto faktoringu" un "neīsto faktoringu", ciktāl – aizvien

[25] Skat. spriedumu Fonds O (30. un 31. punkts un tajos minētā judikatūra).

[26] Skat. spriedumu *Axa UK* (29.–31. punkts un tajos minētā judikatūra).

[27] Skat. spriedumu *MKG* (58. un 72. punkts) un spriedumu *Axa UK* (30. punkts).

[28] Skat. spriedumu *MKG* (78. punkts), kas apstiprināts ar spriedumu *Axa UK* (31. un 33. punkts).

[29] Skat. spriedumu *MKG* (77. punkts). Sestās direktīvas 13. panta B punkta d) apakšpunkta 3. punkta redakcijā angļu un zviedru valodā šajā ziņā vienlīdzīgi ar parādu piedziņu ir minēts arī faktorings.

atbilstoši tam, kā uzskata Tiesa, – nav neviena iemesla, kas varētu pamatot atšķirīgu PVN režīmu šīm abām faktoringa kategorijām, – gan vienā, gan otrā gadījumā faktors sniedz klientam pakalpojumus par atlīdzību un tādējādi veic saimniecisko darbību [30].

45. Šī argumentācija šķiet pilnībā piemērojama šajā gadījumā.

46. Pirmām kārtām, attiecībā uz *faktoringu parādu pārdošanas veidā*, kā izriet no analīzes šo secinājumu 30. punktā, tam ir tādas pašas raksturiezīmes kā īstajam faktoringam, par kuru bija runa spriedumā *MKG*. Šajā spriedumā Tiesa ir nospriedusi, ka īstais faktorings ir parādu piedziņas darbība PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē [31]. Tādējādi šim konstatējumam vajadzētu būt attiecināmam arī uz faktoringu parādu pārdošanas veidā.

47. Otrām kārtām, attiecībā uz *ķīlas veida faktoringu* jākonstatē, ka vienīgā atšķirībā starp šo faktoringu un neīsto faktoringu, par ko bija runa spriedumā *MKG*, ir saistīta ar to, ka pēdējā minētajā gadījumā parādi tika juridiski nodoti faktoram [32], bet ķīlas veida faktoringā parādi netiek nodoti, bet kalpo par garantiju piešķirtajam finansējumam [33]. Tomēr šo abu faktoringa veidu rezultāts ir vienāds, proti, parādu piedziņa, faktoram neuzņemoties debitoru saistību neizpildes risku. Ciktāl spriedumā *MKG* Tiesa ir uzskatījusi, ka arī uz neīsto faktoringu attiecas PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētais izņēmums, kas saistīts ar parādu piedziņu [34], būtu jāuzskata, ka arī uz ķīlas veida faktoringu attiecas šis pats izņēmums.

48. No tā izriet, ka, pamatojoties uz sprieduma *MKG* piemērošanu pēc analoģijas, var secināt, ka abi aplūkojamie faktoringa pakalpojumi ir parādu piedziņas pakalpojumu sniegšana PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

49. Otrkārt, attiecībā uz dažādo faktoringa ietvaros sniegto pakalpojumu nedalāmo vai atsevišķo raksturu atgādinu, ka šajā gadījumā Centrālā nodokļu pārvalde uzskatīja, ka gan ķīlas veida faktorings, gan faktorings parādu pārdošanas veidā sastāv no atsevišķiem un neatkarīgiem pakalpojumiem, proti, pirmām kārtām, "kredīta piešķiršanas", kas esot atbrīvota no PVN, un, otrām kārtām, "parādu piedziņas", kas esot apliekama ar PVN. Tātad būtu nodokļu ziņā jānosaka, vai abas aplūkojamās maksas attiecas uz faktoringa pakalpojumiem ar nodokli apliekamo vai no nodokļa atbrīvoto daļu.

50. Attiecībā uz šo norādu, ka no Tiesas judikatūras izriet – gadījumos, kad darījums sastāv no virknes elementu un darbību, nepastāv absolūts noteikums attiecībā uz pakalpojuma apjoma noteikšanu saistībā ar PVN un tādējādi jāņem vērā visi apstākļi, kuros attiecīgais darījums tiek veikts, lai it īpaši noteiktu, vai PVN nolūkos šis darījums ir divi vai vairāki atsevišķi pakalpojumi vai vienots pakalpojums, ja precizēts, ka parasti ikviens pakalpojums jāuzskata par atsevišķu un neatkarīgu pakalpojumu, kā izriet no PVN direktīvas 1. panta 2. punkta otrās daļas [35]. Tomēr kā izņēmums no šīs vispārējās normas, pirmkārt, darījums, ko no saimnieciskā viedokļa veido viens pakalpojums, mākslīgi nav jāsadala, lai nesagrozītu PVN sistēmas darbību. Šī iemesla dēļ vienots pakalpojums pastāv tad, ja divas vai vairākas sastāvdaļas vai darbības, ko nodokļu maksātājs sniedz

[30] Skat. spriedumu *MKG* (54., 75. un 76. punkts). Tiesa uzskata, ka "ar jebkuru citu interpretāciju tiktu veikts patvaļīgs nošķirums starp šīm abām faktoringa kategorijām un attiecīgajam saimnieciskās darbības veicējam [..] tiktu uzlikts pienākums segt PVN maksu, nedodot tam iespēju to atskaitīt [..]".

[31] Skat. spriedumu *MKG* (80. punkts un rezolutīvās daļas 2. punkts).

[32] Skat. spriedumu *MKG* (13. punkts).

[33] Skat. šo secinājumu 15. punktu.

[34] Skat. spriedumu *MKG* (54., 75., 76. un 80. punkts).

[35] Skat. spriedumu, 2019. gada 4. septembris, *KPC Herning* (C-71/18, EU:C:2019:660, 39. punkts).

klientam, ir tik cieši saistītas, ka tās objektīvi veido vienotu, ekonomiski nedalāmu darījumu, kura sadalīšana būtu mākslīga [36]. Otrkārt, noteiktos apstākļos vairāki pakalpojumi, kas formāli ir nošķirti un ko varētu sniegt atsevišķi, – un šādi tie varētu tikt aplikti ar nodokli vai atbrīvoti no tā – jāuzskata par vienotu darījumu, ja tie nav neatkarīgi. Tā tas it īpaši ir tad, ja viens vai vairāki elementi veido galveno pakalpojumu, bet pārējie elementi savukārt uzskatāmi par vienu vai vairākiem papildpakalpojumiem, uz kuriem attiecas tāds pats nodokļu režīms kā uz galveno pakalpojumu. It īpaši pakalpojums ir uzskatāms par galvenā pakalpojuma papildpakalpojumu, ja tas pats par sevi nav klienta mērķis, bet veids, kā visērtāk saņemt pakalpojumu sniedzēja galveno pakalpojumu [37]. Treškārt, lai noteiktu, vai darījums, kas ietver vairākus pakalpojumus, PVN mērķiem ir vienots darījums, Tiesa ņem vērā gan šī darījuma saimniecisko mērķi, gan pakalpojumu saņēmēju intereses [38].

51. Lai gan iesniedzējtiesai jānoskaidro, vai aplūkojamie faktoringa pakalpojumi ir vienots pakalpojums, un šajā ziņā jāveic visi faktu vērtējumi, Tiesai jāsniedz šai tiesai visi no Savienības tiesībām izrietošie interpretācijas elementi, kas tai var būt noderīgi, izspriežot lietu, kuru tā izskata [39].

52. Šajā saistībā uzreiz jāuzsver, ka, vispārīgi raugoties, faktoringa līgumus nav iespējams viegli raksturot vai aprakstīt vienoti, it īpaši tāpēc, ka ir iespējams izšķirt vismaz trīs galvenās šo līgumu funkcijas, proti: i) finansēšanas funkciju, kas ļauj klientam saņemt avansu, pamatojoties uz nodoto parādu; ii) klientu rēķinu konta un parādu krājuma pārvaldīšanas funkciju un iii) garantijas sniegšanas pret debitoru saistību neizpildes risku funkciju īstā faktoringa līguma gadījumā [40]. Tomēr šajā gadījumā iesniedzējtiesas šaubas galvenokārt attiecas uz pirmo, proti, finansēšanas funkciju, kas ir klātesoša visos faktoringa pakalpojumu līgumos, tādos kā pamatlietā aplūkojamie, kuriem ir līdzība ar "kredīta piešķiršanas" pakalpojumiem.

53. Šajā saistībā uzskatu, ka jānošķir faktoringa parādu pārdošanas veidā un ķīlas veida faktoringa analīze.

54. Pirmām kārtām, attiecībā uz *faktoringu parādu pārdošanas veidā* jākonstatē, ka šis faktoringa veids pēc definīcijas neietver kredīta piešķiršanu, ņemot vērā, ka tad, ja klienta rīcībā nonāk līdzekļi, kas samaksāti par rēķinos norādītiem prasījumiem, šie līdzekļi ir nevis aizdevuma, bet gan galīgas pārdošanas priekšmets. Šādā nozīmē pakalpojums ietver tikai parādu piedziņu un rēķinos norādīto parādu pārvaldīšanu līdz ar pakalpojumiem, kas ar to saistīti. Tādējādi, ņemot vērā parādu pārdošanas galīgo raksturu, klients neatmaksā saņemtos līdzekļus un A saņem rēķinā norādītā debitora maksājumu klienta vietā. Šī iemesla dēļ starp A un tās klientu nepastāv kredīta

[36] Skat. spriedumu, 2021. gada 4. marts, *Frenetikexito* (C-581/19; turpmāk tekstā – "spriedums *Frenetikexito*", EU:C:2021:167, 37.–39. punkts un tajos minētā judikatūra). Skat. arī 2024. gada 18. aprīļa spriedumu *Companhia União de Crédito Popular* (C-89/23, EU:C:2024:333, 34. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra), kurā Tiesa nosprieda, ka aizdevuma piešķiršana pret ķīlu un ieķīlātas mantas pārdošana izsolē, ja aizņēmējs noteiktajā termiņā nav izpildījis savas līgumsaistības, ir atsevišķi un neatkarīgi pakalpojumi saistībā ar PVN direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunktu, jo šie pakalpojumi ne materiāli, ne formāli nav atkarīgi viens no otra.

[37] Skat. spriedumu *Frenetikexito* (40.–42. punkts) un spriedumu, 2024. gada 17. oktobris, *Digital Charging Solutions* (C-60/23; turpmāk tekstā – "spriedums *DCS*", EU:C:2024:896, 46.–48. punkts).

[38] Skat. spriedumu *Franck* (26. punkts un tajā minētā judikatūra).

[39] Skat. spriedumus, *Frenetikexito* (36. punkts) un *DCS* (49. punkts).

[40] Saskaņā ar *Unidroit* konvencijas par starptautisko faktoringu, kas parakstīta Otavā 1988. gada 28. maijā (pieejama šādā vietnē https://www.unidroit.org/fr/instruments/affacturage/convention) 1. panta 2. punktu "faktoringa līgums" nozīmē līgumu, kurš noslēgts starp [klientu] un [faktoru] un saskaņā ar kuru: "a) [klients] cedē vai cedēs [faktoram] prasījumus, kas izriet no preču pirkuma-pārdevuma līgumiem, kas noslēgti starp [klientu] un tā [rēķinos norādītajiem debitoriem], izņemot tos, kuri pirkuši preces galvenokārt viņu pašu personīgajām, ģimenes vai mājsaimniecības vajadzībām; b) [faktoram] jāveic vismaz divas no sekojošajām funkcijām: – [klienta] finansēšana, ietverot aizdevumus un avansa maksājumus; – rēķinu apkalpošana attiecībā uz prasījumiem; – prasījumu piedziņa; – aizsardzība pret [rēķinos norādīto debitoru] maksājumu saistību nepildīšanu". Skat. arī doktrīnā Terra, B., un Kajus, J., *A guide to the European VAT Directives*, IBFD, 2024, 702. lpp.

attiecības, jo klients neatmaksā tā rīcībā nodotos līdzekļus. Citiem vārdiem, lai gan A jānodrošina parādu finansēšana laikposmā no brīža, kad tā ir pārpirkusi klienta parādus līdz brīdim, kad rēķinā norādītais debitors apmaksā rēķinu (parādu), tas nenozīmē, ka A piešķir klientam kredītu.

55. Otrām kārtām, attiecībā uz *ķīlas veida faktoringu*, kurš neietver parādu galīgu pārdošanu, uzskatu, ka PVN uzlikšanas nolūkos ir vēlams nesadalīt šo pakalpojumu to veidojošajos dažādajos pakalpojumos.

56. Vispirms netiek apstrīdēts, ka faktorings, gan no klienta, gan no faktora viedokļa raugoties, saimnieciskajā ziņā principā ir viens pakalpojums. Dažādie pakalpojumi, kurus var sniegt faktors, šķiet saistīti un veido vienu ekonomiski nedalāmu pakalpojumu, ar ko galvenokārt tiecas panākt, lai klientam nebūtu jārūpējas par savu parādu piedziņu. Ņemot vērā šo saimniecisko mērķi, manuprāt, šāda pakalpojuma sadalīšana būtu mākslīga.

57. Turpinot jānorāda – lai gan, protams, finansēšanas pakalpojumus un pārējos pakalpojumus, ar ko tiecas atvieglot parādu piedziņu, teorētiski raugoties, varētu sniegt atsevišķi, šajā gadījumā nešķiet, ka šie pakalpojumi būtu sniegti neatkarīgi. Finansēšanas pakalpojumu nevarētu sniegt, ja netiktu sniegti visi pārējie pakalpojumi, kas saistīti ar faktoringa procedūras ieviešanu un uzsākšanu (ko sedz maksa par pakalpojuma ieviešanu), un otrādi – šiem pēdējiem minētajiem pakalpojumiem nebūtu jēgas, ja nebūtu finansēšanas pakalpojuma. Faktiski faktoringa galvenais pakalpojums izpaužas tā, ka "[klients] tiek atbrīvots no parādu piedziņas darījumiem,"[41] un tādējādi finansēšanas pakalpojums jāuzskata par papildpakalpojumu, uz kuru attiecas tāds pats nodokļu režīms kā uz galveno pakalpojumu. No klienta viedokļa raugoties, finansējums nav mērķis pats par sevi, jo pastāv citas ārējas finansējuma iespējas – piemēram, bankas kredīts, ar potenciāli zemākām izmaksām –, bet gan veids, kā saņemt parādu pirmstermiņa piedziņu un uzlabot finansiālo situāciju.

58. Turklāt konstatēju, ka ekonomiskā realitāte, ko principā atspoguļo aplūkojamās līgumiskās vienošanās, ir pamatkritērijs kopējās PVN sistēmas piemērošanai. Tādējādi jautājums par to, vai dažādie pakalpojumi veido vienotu kompleksu darījumu, var būt atkarīgs no nosacījumiem, ar kādiem kļūst iekasējama atlīdzība par šiem pakalpojumiem. Tātad iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai minētie deviņi atlīdzību veidi[42] ir atlīdzība par pakalpojumiem, kas līgumiski veido vienotu kompleksu darījumu. Tādējādi būtu lietderīgi pārbaudīt, vai šajā gadījumā šie pakalpojumi tiek sniegti par fiksētu atsevišķu maksu neatkarīgi no jebkādas faktoringa pakalpojuma sniegšanas, kas nozīmētu, ka šie pakalpojumi ir atsevišķi un neatkarīgi no faktoringa pakalpojuma[43].

59. Visbeidzot, pretēji tam, ko rakstveida apsvērumos apgalvo Somijas valdība, man nešķiet problemātiski tas, ka abi faktoringa veidi, kādi ir aplūkoti pamatlietā, kopumā tiek uzskatīti par pakalpojumiem, kas apliekami ar PVN. Lai arī ir taisnība, ka šis konstatējums nozīmētu, ka pastāv tirgus, kurā būtu pieejams no PVN atbrīvots finansējums tradicionālo kredītu veidā un ka finansējums, ko apliek ar PVN, būtu pieejams faktoringa veidā un ka tādējādi dažādu veidu finansējuma piegādātāji atrastos atšķirīgās situācijās, tāpēc vienīgi faktoriem būtu atskaitīšanas tiesības attiecībā uz viņu resursu iegādi un viņu klientiem – atskaitīt nodokli, kas ietverts faktoringa pakalpojumā, lai gan šis nodoklis neveidotu izmaksas minētajiem klientiem, man šķiet, ka tieši tāda ir bijusi Savienības likumdevēja apzināta izvēle. PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir veikts nošķīrums starp noteiktiem pakalpojumiem, kas ir atbrīvoti no PVN, un citiem pakalpojumiem, kuri aizvien tiek aplikti ar šo nodokli. Teorijā kredīta piešķiršanu uzskata

41 Skat. šo secinājumu 29. punktu.

42 Skat. šo secinājumu 8. zemsvītras piezīmi.

43 Pēc analoģijas skat. spriedumu *DCS* (52.–54. punkts).

par tikai finanšu darījumu, kas neietver pakalpojuma sniegšanu pašu par sevi un kas izpaužas kā līdzekļu nodošana, kā rezultātā par atlīdzību saņemtie kredīta procentu maksājumi tiek pielīdzināti drīzāk finansiāliem ienākumiem nekā atlīdzībai par pakalpojumu, kas apliekams ar nodokli [44]. Turklāt, raugoties no PVN neitralitātes viedokļa, aplikšanai ar nodokli būtu inflācijas ietekme un tā kaitētu finansējumam ekonomikai, ciktāl aizņēmējs lielākoties nevarētu atgūt PVN [45]. Savukārt "parādu piedziņa" netiek atbrīvota, it īpaši ņemot vērā, ka, no saimnieciskā viedokļa raugoties, ir runa par pakalpojumu, kas sniegts kreditoram, pretī saņemot komisijas maksas un citas maksas, un kas tādējādi rada aprēķināmu konkrētu ekonomisko vērtību [46].

60. Visbeidzot treškārt, pilnības labad vēlētos atbildēt uz iesniedzējtiesas izvirzīto jautājumu par to, vai abas aplūkojamās maksas var veidot atlīdzību par "kredīta piešķiršanas" pakalpojumiem PVN direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ņemot vērā spriedumus *Franck* un Fonds O, uz kuriem iesniedzējtiesa atsaucas. Uzskatu, ka šie spriedumi nav interpretējami tādā veidā, kas aplikšanas ar PVN nolūkos pamatotu faktoringa pakalpojumu sadalīšanu.

61. Pirmām kārtām, spriedumā *Franck* Tiesa ir norādījusi, ka šajā tiesību normā ietvertais formulējums "kredīta piešķiršana un kredīta starpniecība" jāinterpretē plaši, tādējādi tā tvērumu nevar attiecināt tikai uz banku un finanšu iestāžu piešķirtajiem aizdevumiem un kredītiem [47], ka šāda kredīta piešķiršana ietver kapitāla nodošanu pret atlīdzību un ka šī atlīdzība var būt cita veida nekā procentu maksājumi [48]. Tomēr šā jēdziena plaša interpretācija nenozīmē, ka šajā gadījumā atlīdzība, kuru A saņēma no saviem klientiem, bija atlīdzība par kredīta piešķiršanas nodrošināšanu. Nevar neņemt vērā faktisko kontekstu, kādā tika pieņemts minētais spriedums, kurš vairāku iemeslu dēļ atšķiras no šīs lietas. Konkrētāk spriedumā *Franck* aizņēmējs bija izmantojis vekseli kā kredīta instrumentu nolūkā saņemt aizdevumu no starpnieksabiedrības, kura bija pārdevusi vekseli faktoringa sabiedrībai. Tādējādi starpnieksabiedrība, kas nebija finanšu iestāde, nodeva līdzekļus aizņēmējam, kurš citādi nespētu aizņemties līdzekļus no finanšu iestādes sava zemā kredītreitinga dēļ. Apstāklim, ka viena no šajā darījumā iesaistītajām sabiedrībām bija faktoringa sabiedrība, acīmredzami nebija nozīmes, un arī attiecības starp aizņēmēju un starpnieksabiedrību nevarēja kvalificēt kā "faktoringu", ņemot vērā, ka aizņēmējs nebija izsniedzis vekseli, pamatojoties starpnieksabiedrības sniegtiem faktoringa pakalpojumiem [49]. Savukārt pamatlietā, šķiet, neviens elements nenorāda uz to, ka pastāvētu tādas trīspusējas līgumiskas attiecības starp A, tās klientu un rēķinos norādītajiem debitoriem, atbilstoši kurām A būtu nodevusi līdzekļus klienta rīcībā, piešķirot tam kredītu. Turklāt rēķinos norādītajiem debitoriem nav jāatmaksā A klienta kredīta parāds vai procentu maksājumi, bet gan pašiem savi parādi, kas izriet no rēķinos norādītajiem prasījumiem.

[44] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 17. oktobris, *Paulo Nascimento Consulting* (C-692/17, EU:C:2019:867, 38. punkts).

[45] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 10. marts, *Skandinaviska Enskilda Banken* (C-540/09, EU:C:2011:137, 21. punkts un tajā minētā judikatūra), kurā Tiesa ir uzskatījusi, ka atbrīvojumu no PVN mērķis ir atvieglot nodokļa uzlikšanas bāzes, kā arī atskaitāmā PVN summas noteikšanu un *novērst patēriņa kredīta izmaksu pieaugumu*. Tomēr skat. ģenerāladvokāta N. Jēskinena [*N. Jääskinen*] secinājumus šajā pašā lietā (C-540/09, EU:C:2010:788, 22. punkts), kuros konstatēts, ka konkrētais finanšu darījumu atbrīvojuma iemesls nav zināms, jo sagatavošanas darbos par šo jautājumu nav runāts.

[46] Šajā nozīmē skat. spriedumu *MKG* (49. un 50. punkts).

[47] Skat. spriedumu *Franck* (35. punkts un tajā minētā judikatūra). Tiesa uzskata, ka atbalstu šādai interpretācijai sniedz arī PVN direktīvas izveidotās kopējās sistēmas mērķis, proti, nodrošināt nodokļu maksātājiem vienlīdzīgu attieksmi.

[48] Skat. spriedumu *Franck* (36. un 37. punkts un tajos minētā judikatūra), kurā ir atsauce uz 2019. gada 15. maija spriedumu *Vega International Car Transport and Logistic* (C-235/18, EU:C:2019:412, 47. un 48. punkts); šajā pēdējā spriedumā Tiesa ir atzinusi, ka avansa veida finansējums preču iegādei, pretī saņemot šā finansējuma saņēmēja atmaksātās summas palielinājumu, ir uzskatāms par finanšu darījumu, kurš ir pielīdzināms kredīta piešķiršanai. Skat. arī spriedumu *Companhia União de Crédito Popular* (C-89/23, EU:C:2024:333, 40. un 44. punkts un tajos minētā judikatūra), kurā Tiesa ir uzskatījusi, ka ieķīlātas mantas pārdošana izsolē pēc tam, kad ir beidzies trīs mēnešu termiņš, kurā aizņēmējs nav izpildījis savas līgumsaistības, no vienas puses, un aizdevuma pret ķīlu piešķiršana, no otras puses, ir atsevišķi un neatkarīgi pakalpojumi saistībā ar PVN direktīvas 135. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

[49] Skat. spriedumu *Franck* (13. punkts).

62. Otrām kārtām, attiecībā uz spriedumu Fonds O ir taisnība, ka Tiesa nosprieda, ka tāda pakārtotas līdzdalības līguma gadījumā, atbilstoši kuram pakārtotais līdzdalībnieks (ieguldītājs) piešķir finansējumu iniciatoram (nestandartizētas vērtspapīrošanas fondam), pretī saņemot gaidāmos ienākumus no īpašiem prasījumiem, lai gan šie prasījumi juridiski paliek iniciatora īpašumā, apstāklis, ka pakārtots līdzdalībnieks ir pakļauts iespējamiem zaudējumiem un tādējādi uzņemas kredīta risku, ir raksturīgs jebkuram kredīta piešķiršanas darījumam, neatkarīgi no tā, vai šis risks izriet no tā, ka parādnieki nav samaksājuši parādus, kuru ieņēmumi tam tiek nodoti, vai no tā tiešā līgumpartnera maksātnespējas [50]. Tomēr neatkarīgi no jautājuma par to, vai prasījumi ir īpašumā vai nav, un jautājuma par riska pārvaldīšanu šāda veida pakalpojums atšķiras no faktoringa, jo ir runa par finansēšanas instrumentu, kas tiek izmantots aktīvu pārvēršanā vērtspapīros vai strukturētajā finansējumā, ko nav iespējams veikt ar klasiskajiem aizdevumiem un ko tādējādi var pielīdzināt kredīta piešķiršanai, kamēr faktorings galvenokārt attiecas uz parādu piedziņas pārvaldības pakalpojumu. Visbeidzot ar to vien, ka darījums ietver finansiālu risku, nepietiek, lai to atbrīvotu no PVN. Piemēram, nomas (līzinga) gadījumā iznomātājs uzņemas noteikta veida finansiālu risku (piemēram, nomnieka saistību neizpildes vai preces vērtības samazināšanās gadījumā), tomēr sniegtais pakalpojums ir noma, nevis no PVN atbrīvots finansēšanas darījums.

63. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesaku atbildēt uz trešo un ceturto jautājumu, ka PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka komisijas maksa par finansēšanu un maksa par pakalpojuma ieviešanu, ko saņem faktors, sniedzot tādus ķīlas veida faktoringa vai faktoringa parāda pārdošanas veidā pakalpojumus kā pamatlietā aplūkojamie, ir atlīdzība par vienotu un nedalāmu "parādu piedziņas" pakalpojumu šīs normas izpratnē, kurš ir apliekams ar PVN saskaņā ar minēto normu.

C. Par piekto prejudiciālo jautājumu

64. Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai gadījumā, ja tā uzskatītu, ka faktoringa pakalpojumiem ir piemērojams PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētais izņēmums attiecībā uz "parādu piedziņu", šī norma jāuzskata par tik skaidru un beznosacījumu, lai tiktu atzīta tās tiešā iedarbība un varētu uz to atsaukties valsts tiesās, lai noraidītu tādu valsts noteikumu piemērošanu, kas ar to nav saderīgi [51].

65. Iesniedzējtiesa norāda, ka attiecīgajā valsts tiesiskajā regulējumā, proti, *AVL* 42. panta pirmās daļas 2. punktā, ir noteikts, ka par finanšu pakalpojumiem, kuri ir atbrīvoti no aplikšanas ar nodokli, uzskata ne tikai kredīta piešķiršanu, bet arī "cita veida finansējuma nodrošināšanu", lai arī šie pēdējie pasākumi nav minēti PVN direktīvā. Tomēr, ja uz abām pamatlietā aplūkojamajām maksām kā uz atlīdzību par faktoringu būtu jāattiecina izņēmums no atbrīvojuma no PVN, kas saistīts ar "parādu piedziņu", iesniedzējtiesa uzskata, ka varētu nebūt iespējams valsts tiesisko regulējumu interpretēt tādā veidā, kas pilnībā atbilst šai direktīvai, jo jēdziens "cita veida finansējuma nodrošināšana" varētu ietvert arī faktoringu. Līdz ar to šī tiesa vēlas noskaidrot, vai PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta normām ir tieša iedarbība, lai nodokļu maksātājs varētu uz tām tieši atsaukties, lai noraidītu valsts tiesisko regulējumu, kas ir pretrunā šim normām.

[50] Skat. spriedumu Fonds O (38. punkts).

[51] Norādu, ka savā lūgumā iesniedzējtiesa uzdod jautājumus Tiesai par tādu PVN direktīvas normu tiešo iedarbību, atbilstoši kurām darījumi būtu apliekami ar nodokli, tomēr neidentificējot šīs normas. Uzskatot, ka atbilstīgā tiesību norma ir šīs direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts, ciktāl ar to "parādu piedziņa" ir izslēgta no atbrīvojuma no PVN, mana nostāja attieksies uz šīs tiesību normas tiešo iedarbību.

66. Šajā ziņā, neieņemot nostāju par valsts tiesiskā regulējuma interpretāciju, ko pienākas darīt vienīgi iesniedzējtiesai, atgādinu, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru visos gadījumos, kad tiesību normas no to satura viedokļa šķiet esam beznosacījuma un pietiekoši precīzas, privātpersonas, tostarp PVN maksātāji [52], var uz tām atsaukties valsts tiesās, vēršoties pret valsti, it īpaši ja valsts direktīvu transponējusi nepareizi [53]. Saskaņā ar šo pašu judikatūru Savienības tiesību norma ir *beznosacījumu* tad, ja tā nosaka pienākumu, kas nav nedz saistīts ar kādu nosacījumu, nedz arī tā izpildes vai seku ziņā tas ir pakārtots kādam Eiropas Savienības iestāžu vai dalībvalstu aktam, un – *pietiekami precīza*, ja tā pienākumu nosaka nepārprotamā redakcijā [54].

67. Šajos apstākļos, pirmkārt, attiecībā uz PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta *beznosacījumu raksturu* jānorāda, ka no šīs normas paša formulējuma izriet, ka tā nepiešķir dalībvalstīm nekādu rīcības brīvību attiecībā uz noteikto darījumu atbrīvošanu vai aplikšanu ar nodokli, jo atšķirībā no citiem darījumiem, uz kuriem var attiekties atbrīvojums atbilstoši šīs direktīvas 135. panta 1. punktam [55], šajā normā dalībvalstīm nav ļauts noteikt nosacījumus vai robežas, kādās atbrīvojuma saņemšana var tikt pakļauta nosacījumiem. No minētās tiesību normas formulējuma skaidri izriet, ka, pirmām kārtām, "parādu piedziņa" nekādā gadījumā neietilpst šajā pašā tiesību normā paredzētā atbrīvojuma no PVN piemērošanas jomā un ka, otrām kārtām, šis izņēmums no atbrīvojuma nav saistīts ar kādu papildu nosacījumu un arī tā izpildes vai seku ziņā tas nav pakārtots kādam Eiropas Savienības iestāžu vai dalībvalstu aktam. Šis konstatējums vēl jo vairāk ir spēkā tāpēc, ka Tiesa ir apstiprinājusi atbrīvojumu no nodokļa tiešo iedarbību pat tad, ja tie piešķir dalībvalstīm rīcības brīvību noteikt to piemērošanas nosacījumus [56].

68. Otrkārt, attiecībā uz PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunkta *pietiekami precīzo raksturu* jānorāda – lai gan ir taisnība, ka jēdziens "parādu piedziņa" šajā direktīvā nav definēts, šis jēdziens nav nedz neskaidrs, nedz nenoteikts, un, kā Tiesa ir pierādījusi, tas jāinterpretē plaši un tādā veidā, lai tajā ietilptu faktorings, gan īstais, gan neīstais [57]. Turklāt šo secinājumu 58.–62. punktā izklāstīto iemeslu dēļ minētais jēdziens ir atsauce uz darījumu, kas atšķiras no darījumiem, kuri atbilst kredīta piešķiršanai.

69. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesaku uz piekto jautājumu atbildēt, ka PVN direktīvas 135. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētais izņēmums no atbrīvojuma no PVN attiecībā uz "parādu piedziņu" ir beznosacījumu un pietiekami precīzs, lai tam būtu tieša iedarbība un tādējādi uz to varētu atsaukties valsts tiesā, lai iebilstu pret tādas valsts tiesību normas piemērošanu, kas ir tam pretrunā.

[52] Skat. spriedumu, 2003. gada 6. novembris, *Dornier* (C-45/01, EU:C:2003:595, 82. punkts).

[53] Skat. spriedumu, 2012. gada 26. aprīlis, *Balkan and Sea Properties* (C-621/10 un C-129/11, EU:C:2012:248, 56. un 57. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[54] Skat. spriedumu, 2020. gada 10. decembris, *Golfclub Schloss Igling* (C-488/18, EU:C:2020:1013, 27. un 28. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[55] Skat., piemēram, PVN direktīvas 135. panta 1. punkta g) un i) apakšpunktu, kā arī spriedumu, 2024. gada 12. septembris, *Chaudfontaine Loisirs* (C-73/23, EU:C:2024:734, 25. un 26. punkts, kā arī tajos minēto judikatūra).

[56] Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2003. gada 6. novembris, *Dornier* (C-45/01, EU:C:2003:595, 80.–82. punkts), un 2005. gada 17. februāris, *Linneweber* un *Akritidis* (C-453/02 un C-462/02, EU:C:2005:92, 34. un 35. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

[57] Skat. šo secinājumu 44. punktu.

V. Secinājumi

70. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Korkein hallinto-oikeus* (Augstākā administratīvā tiesa, Somija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 2. panta 1. punkta c) apakšpunkts, 9. panta 1. punkts un 135. panta 1. punkta b) un d) apakšpunkts

   jāinterpretē tādējādi, ka

   tāda faktoringa gadījumā, kurš izpaužas parādu pārdošanas veidā un kurā faktors atpērk no klienta rēķinā norādītus parādus ar apmaksas termiņu nākotnē, vienlaikus uzņemoties šā klienta debitoru saistību neizpildes risku, jāuzskata par atlīdzību par pakalpojumu sniegšanu, uz ko attiecas šī direktīva, pirmām kārtām, komisijas maksa, ko faktors saņem no minētā klienta un kas izteikta procentos no katra rēķinā norādītā parāda, kurš saistīts ar faktoringa procedūru, šiem procentiem esot jo augstākiem, jo rēķinu apmaksas termiņš ir garāks un jo attiecīgo parādu kredītreitings ir zemāks, un, otrām kārtām, fiksēta maksa par pakalpojuma ieviešanu, ko faktors saņem no klienta par šādas procedūras ieviešanu un uzsākšanu;

2) Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta d) apakšpunkts

   jāinterpretē tādējādi, ka

   komisijas maksa par finansēšanu vai maksa par pakalpojuma ieviešanu, ko faktors saņem saistībā ar tādu faktoringu parādu pārdošanas veidā kā iepriekšējā punktā minētais vai saistībā ar faktoringu rēķinu finansēšanas veidā, atbilstoši kuram faktors piešķir klientam kredītu tādējādi, ka šā klienta rēķinos norādītie parādi kalpo par garantiju faktora piešķirtajam finansējumam, ir atlīdzība par vienotu un nedalāmu "parādu piedziņas" pakalpojumu, kas apliekams ar pievienotās vērtības nodokli (PVN) atbilstoši šajā tiesību normā paredzētajam izņēmumam no atbrīvojuma no PVN, un

3) Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētais izņēmums no atbrīvojuma no PVN attiecībā uz "parādu piedziņu" ir beznosacījumu un pietiekami precīzs, lai tam būtu tieša iedarbība un tādējādi uz to varētu atsaukties valsts tiesā, lai iebilstu pret tādas valsts tiesību normas piemērošanu, kas ir tam pretrunā.